

M ̣ t ̣n là cái b ̣nh nh ̣ng nh ̣ nhà trí th ̣c đ ̣u ch ̣ tr ̣ch, chánh quy ̣n cũng ch ̣ tr ̣ng đ ̣p tr ̣ m ̣ t ̣n. Th ̣ mà b ̣nh m ̣ t ̣n m ̣i ngày m ̣ t ̣ tăng, càng lúc càng lan r ̣ng. Th ̣ m ̣ chí có nh ̣ng n ̣ c t ̣ cho mình là văn minh nh ̣ t th ̣ gi ̣i, mà dân chúng trong n ̣ c ̣ y v ̣n còn m ̣ t ̣n. Đó là t ̣i sao? Tr ̣ c tiên chúng ta ph ̣i bi ̣t m ̣ t ̣n là th ̣ nào? M ̣ t ̣n là lòng tin mù quáng không th ̣ y l ̣ th ̣ t, không đúng chân lý. Đ ̣n c ̣ m ̣ t s ̣ thí đ ̣ đ ̣ chúng ta bi ̣t rõ. Nh ̣ tin ông đ ̣ng bà c ̣ t, tin xin x ̣m b ̣i qu ̣, tin ngày lành tháng đ ̣, tin s ̣ m ̣ng sang h ̣n, tin coi tay xem t ̣ng, tin cúng sao cúng h ̣n, tin th ̣ y bùa th ̣ y chú, tin c ̣u cúng tai qua n ̣n kh ̣i v.v... Nh ̣ng l ̣i tin này không có lý lu ̣n, không đ ̣ b ̣ng ch ̣ng, không có l ̣i ích, nên g ̣i là m ̣ t ̣n.

M ̣ t ̣n không ph ̣i là s ̣ ng ̣ u nhiên phát sinh mà có ngu ̣n g ̣c phát xu ̣t c ̣ th ̣. Có hai th ̣ ngu ̣n g ̣c m ̣ t ̣n:

M ̣ t ̣n do tâm mong c ̣u - Con ng ̣i khi mong c ̣u m ̣ t đ ̣u gì mà quá kh ̣ năng mình thì đ ̣ sinh m ̣ t ̣n. Ví nh ̣ có m ̣ t ng ̣i mu ̣n vay m ̣ t s ̣ v ̣n l ̣n làm ăn, không bi ̣t vi ̣c làm ăn này s ̣ k ̣t qu ̣ t ̣t hay x ̣u. T ̣ nhiên lòng h ̣ th ̣ y b ̣n khoăn lo l ̣ng không bi ̣t h ̣i ai, tin ai. Nghe nói có ông đ ̣ng bà c ̣ t nào đó linh ̣ng, nói quá kh ̣ v ̣ lai r ̣t trúng, h ̣ li ̣n mu ̣n tìm t ̣i h ̣i han. Ch ̣ t ̣n ti ̣n qu ̣ có năm b ̣y tr ̣m, mà bi ̣t vi ̣c làm cu ̣ mình thành công hay th ̣ t b ̣i thì an ̣n bi ̣t m ̣y. Ho ̣c trên đ ̣ng công danh có nh ̣ng h ̣c sinh, sinh viên đ ̣n k ̣ thi c ̣, lo âu thân ph ̣n mình không bi ̣t thi đ ̣u hay r ̣t. Nghe đ ̣n L ̣ng này, Mi ̣u kia linh hi ̣n xin x ̣m b ̣i qu ̣ s ̣ báo đúng nh ̣ng đ ̣u s ̣ p đ ̣n, các cô, các c ̣u không tin vào kh ̣ năng h ̣c hành c ̣a mình, nh ̣ t đ ̣nh đ ̣n xin x ̣m đ ̣ h ̣i thăm th ̣n thánh xem th ̣ nào.

M ̣ t ̣n do tâm s ̣ h ̣i - S ̣ h ̣i là g ̣c sinh ra m ̣i m ̣ t ̣n. M ̣ t gia đình n ̣ ti ̣p t ̣c x ̣y ra đôi ba ng ̣i ch ̣t "b ̣ t đ ̣ c k ̣ t", nh ̣ng ng ̣i còn l ̣i đâm ra ho ̣ng h ̣t, nghe

đâu có th y bùa th y chú gi i li n đi r c v m đ i đ mình kh i b ch t trùng. Chính vì s h i mà nh ng ng i này sanh mê tín. Có nh ng ng i b tai n n d n d p, v a té xe b th ng l i b ng i gi t n , con trai thi r t, con gái b b nh, m t bình tĩnh, nghe đ n ông đ ng này hay bà c t kia gi i, h li n tìm đ n đ c u c u h , xin phép l v đ tr tai ách. L i có ng i s p làm đ u m o hi m, lo s không bi t v t qua m i hi m nguy đ c ch ăng, h vào am vào mi u đ th a h i th n linh b ng cách rút x ă m bó i qu . N u đ c x ă m t t qu ành thì h m i m nh đ n x ơng pha. Có nh ng ng i m c b nh nan y, h bu n kh s ch t. Nghe b t c n i đầu có s linh thiêng m u nhi m, h đ u đi đ n đ xin thu c c u bùa. Dù ph i làm nh ng đ u quái đ , h th y đ u ch p nh n, mi n sao ành b nh là vui. Ho c có ng i s v n xui h n x u, nên đ u n ă m đ n chùa cúng sao cúng h n, c u cho tròn n ă m cu c s ng đ c hanh thông, gia đ i nh đ c an vui may m n. Ho c có ng i vì th ng cha m đ ă quá c , s cha m ch t r i vào đ a ng c ch u đ i kh nh c nh n, h b ền nh th y cúng đ ă n kho, xe c , gi y ti n gi y b c, l c úng đ t xu ng cho cha m đ c an h ng n i âm ty...

M i s h i đ u là c i ngu n c a mê tín

Là con ng i có ai không mong c u, không s h i, đ ă có hai th này thì nh t đ nh s r i vào mê tín đ đ oan. Khi ch a g p vi c thì chúng ta ch ng đ i mê tín, nh ng g p lúc có vi c kh c kho i mong c u, kinh hoàng s h i, chúng ta cũng tr thành mê tín nh ai. Dù là ng i có b ng c p cao, có ki n th c r ng, n u trong tâm có mong c u s h i, h cũng s r i vào h mê tín. Có nh ng ng i đ ng tr c qu n chúng thì mi t th ch ẻ bai k mê tín, song v nhà g p lúc gia c nh r i n i bà x ă v n đi bó i qu xin x ă m, h i quá kh v lai n i ông đ ng bà c t. B i con ng i mang s n tính tham lam, th i h ẻn nh ăt, nên khi mu n th a m ă n s mong c u, mu n đ c bình an khi nguy hi m, đ u n y sinh mê tín đ đ oan. Th nên b nh mê tín đ đ oan là b nh b m sinh có s n n i m i con ng i. Mu n ch a ành b nh này ph i là b c Th ănh y và th n đ c m i mong đ i u tr đ c.

Pháp Ph t đ y tr b nh mê tín

Ph t là b c Th ănh y, pháp c a Ph t đ y là th n đ c, n u ai tin n i Ph t, dùng thu c Ph t đ y tr mê tín ch c ch n s đ c ành. Pháp Ph t đ y tr b nh mê tín có hai th :

Nhân qu - Nhân qu là s th t, là lý đ đ ng nhiên mà ng i đ i ít ai nghĩ đ n. B i con ng i c mong c u cái qu mà không cân x ng cái nh ă. Ho c h c m nh t đ c nh ng cái qu ngoài t m tay c a h . Ho c h không có tâm t t n nên làm vi c gì cũng ng v c lo ău. Đ ă là nh ng lý do khi n h đ ă m ra mê tín. N u m i ng i t bi t r r ng m i h u qu nên h t x u, thành công th t b i đ u do nguyên nh ăn hay đ đ thi u c a con ng i t o nên. Không có cái qu nào t trên tr i r i xu ng, ho c đ i đ t b ng đ ng hi n lên, mà đ u do trí sáng s ăt và s c

lao đĩng cĩn cũ cĩa con ngũĩi tĩ o ra. Chúng ta cĩ tĩ o nhân tĩ t thĩ t đĩ y đĩ thì quĩ tĩ t nhĩ t đĩ nh đĩ n. Ví nhĩ chúng ta muĩ n cĩ quĩ mĩ t cĩy cam mĩ t, trĩ c chúng ta phĩ i chĩ n giĩ ng tĩ cam mĩ t, hoĩ c chĩ t cĩnh tĩ cĩy cam mĩ t. Kĩ đĩ, chúng ta phĩ i lĩ a chĩ đĩ t mĩ u mĩ ĩĩ ng giĩ ng xuĩ ng tĩ i tĩ i nĩĩ c bĩn phĩn đĩng thĩ i đĩng lĩc, chĩm sĩc sĩu bĩ đĩng cho phĩ hĩ i. Sau nĩy chúng ta sĩ thu hoĩ ch đĩ c quĩ cam mĩ t khĩng sai. Chúng ta khĩ i phĩ i mong cĩ u, khĩ i phĩ i trĩng đĩ i mĩ quĩ sĩ thĩnh tĩ u viĩn mĩn theo sĩ nguyĩn cĩ a mĩnh. Cĩng thĩ, mĩ i sĩ nĩn hĩ thĩnh bĩ i trĩng đĩ i mĩnh khĩng phĩ i ngũ u nhiĩn mĩ đĩ n, khĩng phĩ i tĩ ai ban cho, mĩ do nhĩ ng cĩi nhĩn chúng ta tĩ o nĩn tĩ trĩ c, khi nhĩn duyĩn đĩ y đĩ thì quĩ thĩnh. Khĩng phĩ i chúng ta cĩ u xin mĩ nĩ đĩ n, khĩng phĩ i chúng ta xua đũ i mĩ nĩ đĩ, mĩ t khi nhĩn đĩ thĩnh thì quĩ phĩ i chĩ u. Chúng ta cĩ sĩ tĩ i ngũ đĩ lĩn đĩ u chúng ta, mĩ lĩ i khĩng sĩ nhĩ ng nhĩn xĩ u do mĩnh đĩ gieo tĩ trĩ c. Chúng ta cĩ u thĩ n khĩ n Phĩ t ban bĩ phĩc lĩnh cho chúng ta, mĩ chúng ta khĩng chĩ u ban ĩ n bĩ đĩ c cho nhĩ ng ngũĩ i chung mĩnh. Nhĩ ng nhĩn xĩ u kĩ t hĩ p thĩnh quĩ xĩ u, nhĩ ng nhĩn tĩ t hĩ i thĩnh quĩ tĩ t. Cĩ u mong quĩ tĩ t mĩ khĩng chĩ u gieo nhĩn tĩ t, sĩ hĩi quĩ xĩ u mĩ khĩng đĩng tay tĩ o nhĩn xĩ u, sĩ cĩ u mong sĩ hĩi ỹ chĩ lĩ viĩ c khĩng đĩu. Chĩ bĩng chúng ta ngĩy cĩ tĩ o nhĩn lĩnh, trĩnh nhĩn đĩ, chĩ cĩ u mong sĩ hĩi chĩ hĩ t.

Sĩng nhĩn quĩ khĩng phĩ i đĩ n thuĩ n mĩ đĩ đĩng, chĩ ng phĩ i chĩ do trĩ c tĩĩ p ĩ đĩ i hiĩ n tĩ i mĩ lĩ i giĩn tĩĩ p cĩ a nhĩĩ u đĩ i. *Bĩ t rĩ nhĩn quĩ tĩ mĩnh gĩy tĩ o, chúng ta can đĩ m nhĩ n nhĩ ng quĩ khĩ mĩ khĩng chĩt sĩ hĩi buĩ n phĩ n . Mĩnh lĩm chĩ tĩ o nhĩn, chĩnh mĩnh lĩm chĩ thĩ quĩ, cĩn cĩ u xin cĩi gĩ, cĩ n hĩ i hĩn ai nĩ a.*

Chĩ mĩnh sĩng suĩ t khi tĩ o nhĩn, cĩn cũ nuĩi đĩĩ ng bĩ o vĩ cho nhĩn tĩng trĩĩ ng, thì quĩ chĩn mĩng sĩ đĩ n tay mĩnh mĩ t cĩch đĩ dĩng.

Chúng ta tĩn chĩ c lĩ nhĩn quĩ nhĩ thĩ, mĩ i mĩ tĩn sĩ tan theo mĩy khĩi

. Đĩ y lĩ quyĩn con ngũĩi sĩ nĩ m trĩ n trĩng bĩn tay cuĩ chúng ta.

Ba cĩ a giĩ i thĩt (Tam giĩ i thĩt mĩn) - ba cĩ a nĩy lĩ **Khĩng, Vĩ Tĩĩ ng, Vĩ nguyĩn (vĩ tĩc)**. Đĩy lĩ ngũĩi tu đĩĩ c trĩ tuĩ thĩm hĩ u thĩ y suĩ t con ngũĩi vĩ ngoĩ i cĩ nh đĩng nhĩ thĩ t.

Khĩng

lĩ tĩ con ngũĩi cho đĩ n muĩn vĩ t đĩ u do nhĩn duyĩn kĩ t hĩ p thĩnh khĩng cĩ chĩ thĩ nhĩ t đĩ nh. Bĩ i cĩn cĩ trĩn lĩ nhĩn duyĩn, thĩ y vĩ n vĩ t khĩng cĩ chĩ thĩ nĩn nĩi lĩ

"Khĩng"

. Tĩ mĩ t cĩi nhĩ cho đĩ n cĩi bĩn, cĩi ghĩ, cĩy bĩt chĩ ... tĩm thĩ cĩi gĩ lĩ chĩ thĩ cĩ a nĩ. Nĩ u cĩ chĩ thĩ thì khĩng đĩ i duyĩn hĩ p, đĩ i duyĩn hĩ p mĩ i cĩ thì nhĩ t đĩ nh khĩng cĩ chĩ thĩ. Đĩ n con ngũĩi chúng ta thĩ tĩm xem cĩi gĩ lĩ chĩ thĩ cĩ a thĩn nĩy? Nhĩ Phĩ t đĩ y thĩn nĩy do tĩ đĩ i (đĩ t, nĩĩ c, giĩ, lĩ a) hĩ p thĩnh, thĩ u mĩ t trĩng bĩ n thĩ thì thĩn phĩ i hoĩ i. Đĩ lĩ bĩ n thĩ thì thĩ nĩi lĩ chĩ ? Cĩ mĩ t thĩ lĩm chĩ thì thĩ u mĩ t thĩ khĩc tĩ i sĩo nĩ khĩng cĩn ? Bĩ n thĩ nĩy lĩ i thĩ đĩ ch chĩ ng đĩ i nhĩu, đĩm bĩ n đĩ a thĩ nhĩ t chung mĩ t chĩ thì cĩ an ĩ n khĩng ? Chúng ta cĩ bĩ n phĩ n phĩ i nuĩi đĩĩ ng đĩ u hĩa bĩ n kĩ thĩ nĩy bĩ ng cĩch chĩ n nhĩ ng thĩ c ĩn uĩ ng nĩi đĩ quĩn bĩnh chúng. Vĩ tĩnh thĩn cĩng thĩ, nĩ i tĩm chúng ta cĩ mĩ t tĩ t xĩ u thĩĩn ĩc đĩ thĩ, thĩ hĩ i cĩi nĩi lĩ chĩ. Cho nĩn nĩi lĩ đĩ i sĩ ng cĩ a ta, mĩ thĩ c sĩ cĩi gĩ lĩ ta? Cĩi ta chĩ lĩ tĩĩ ng tĩĩ ng chĩ khĩng cĩ thĩ c thĩ. Tĩ lĩnh vĩ c khĩng cĩ thĩ c thĩ nhĩn sĩng lĩnh vĩ c

"vô tññ ng"

thñc hñp lý vô cùng. Bñi vì vñn vñt không có thñc thñ nên không có tññ ng thñt (vô tññ ng) cñ a nó. Cái mà chúng ta trông thñy, sñ mó đññ c chñ là giñ tññ ng cñ a duyên hñp mà thôi. Ngññ i, vñt chñ là tññ ng hñ giñ. Đã là hñ giñ chúng ta có mong cñ u đñ đññ c, sñ hñi khi mñt hay không? Thñ là tññ n đññ n

"vô nguyñ n"

. Bñi thñy thân hñ đñi, mñi vñt hñ đñi, chúng ta không còn tham sñng sñ chñt, không còn ham mê vàng ngñc. Đã thñy trên thñ gian này không có cái gì đáng mong cñ u, đáng sñ hñi, thì còn gì phñi khñn nguyñ n, phñi van xin, phñi thñ a hñi các vñ thánh thñn. Dùng trí tuñ này đñp tan mê tín, nhñ chñ nññ c sôi trên băng. Ba cñ a giñi thoát này là đññ nh cao trí tuñ, thñy tññ cùng bññ chñt con ngññ i (ngã) và vñn vñt (pháp). Chính do thñy rõ bññ chñt hñ đñi cñ a chúng, nên gñ bñ mñi mê ñ m cñ chñp, mñi tham lam trói buñc, đññ c tñ tñi an vui, gñi là giñi thoát.

Tóm ñi, mê tín là mñt tññ nñ cñ a xã hñi, nó tñ o đññ ng nhñ ng con ngññ i yñ u hèn, mñt tññ tin, không sáng suñt. Muñn có mñt xã hñi văn minh lành mññ chúng ta không thñ nào chñp nhññ nññ mê tín hoành hành. Huñng nñ a trong giñi Phñt Giáo chúng ta đang kñ thñ a chánh pháp giác ngñ giñi thoát cñ a đññ ng Thñ Tôn mà nuôi đññ ng chñp nhññ mê tín đññ c sao? Thñ mà có nhiñ u Tăng sĩ trññ ñi, khi nghe Phñt tññ than làm ăn sa sút, liññ bñ o đññ n chùa thñy cñ u nguyñ n cho; nghe con cháu Phñt tññ sñp thi cñ, bñ o ghi tên đñ thñy cñ u nguyñ n cho; nghe Phñt tññ than gia ñình xñy ra tai nññ, bñ o đññ n chùa thñy cúng sao cúng hññ cho ... Ôi thôi vô sñ chuyñn, cái gì thñy cũng lãnh hñt, lo hñt và bao thñ u hñt. **Đó là chúng ta đang truyñ n đññ ñ c ññ m hay chúng ta ññ i ññ t ngññ n đññ c chánh pháp cñ a đññ c Nhññ Lai?**

**Trích tñ "Cành Lá Vô ññ u" cñ a HT. Thích Thanh Tññ
Thññ n Viññ n Thñññ ng Chiññ u - Ngày đññ u xuân 1994**